MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

DEPARTAMENT ZWIĘKSZANIA SZANS EDUKACYJNYCH

Warszawa, $DATA r.

DZSE.WSPE.523.565.2014

Stanowisko dotyczące zapewnienia opieki dzieciom przewlekle chorym w szkole/placówce

Dzieci przewlekle chore realizują obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązek szkolny i obowiązek nauki na podstawie przepisów prawa oświatowego. Należy zaznaczyć, że przedszkole lub szkoła, w którym dziecko realizuje ww. obowiązek winna zapewnić dziecku, w zależności od potrzeb, dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych dziecka, a także możliwość korzystania z pomocy psychologiczno- pedagogicznej.

W celu przybliżenia potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży przewlekle chorych, w ramach rządowego programu „Bezpieczna i przyjazna szkoła", na zlecenie Ministra Edukacji Narodowej, we współpracy z Ministrem Zdrowia oraz Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Równego Traktowania, zostały przygotowane dwie edycje wydawnicze broszur - informacji dla pedagogów i opiekunów dzieci przewlekle chorych.

Każda z publikacji, pod wspólnym tytułem „One są wśród nas", zawiera szczegółowe informacje na temat postępowania z dzieckiem przewlekle chorym w szkole i przedszkolu, przybliża nauczycielom, rodzicom i uczniom specyficzne problemy funkcjonowania dzieci przewlekle chorych, a także wskazuje kierunki i sposoby rozwiązywania ewentualnych problemów. Publikacje można pobrać z portalu Scholaris[1].

Należy zauważyć, że zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) nauczyciel w swoich działaniach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych ma obowiązek kierowania się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie, postawę moralną i obywatelską z poszanowaniem godności osobistej ucznia. Przepis ten wskazuje na obowiązek nauczyciela udzielenia pomocy każdemu dziecku, również przewlekle choremu.

Podkreślenia wymaga fakt, iż zapewnienie dzieciom, w tym przewlekle chorym, odpowiednich warunków podczas pobytu w przedszkolu/szkole/placówce, zgodnie z regulacjami art. 39 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy, należy do obowiązków

[1] http://www.scholaris.pl/resources/zasoby?bid=0&iid=&rset=0&externals=1&sorts=score&query=One+s%C4%85+w%C5%9Br%C3%B3d+nas&api=&onpage=&page=0&onpage=24

dyrektora. Dyrektor przedszkola/szkoły/placówki m.in. sprawuje opiekę nad uczniami oraz stwarza warunki do ich harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne działania prozdrowotne.

Obowiązkiem dyrektora jest zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu dziecka, w tym przewlekle chorego, w szkole lub placówce, a także bezpieczne i higieniczne warunki uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez szkołę lub placówkę poza obiektami należącymi do tych jednostek.

Ponadto, przepisy art. 209^1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.) zobowiązują dyrektora przedszkola/szkoły/placówki, jako pracodawcę, do zapewnienia środków niezbędnych do udzielania pierwszej pomocy w nagłych wypadkach. Działania te powinny być dostosowane do rodzaju i zakresu prowadzonej działalności, liczby zatrudnionych pracowników i innych osób przebywających na terenie zakładu pracy oraz rodzaju i poziomu występujących zagrożeń. Liczba pracowników, wyznaczonych do udzielania pierwszej pomocy, ich szkolenie oraz wyposażenie powinny uwzględniać rodzaj i poziom występujących zagrożeń.

Biorąc pod uwagę potrzeby dziecka przewlekle chorego należy zwrócić uwagę, że w zależności od jego stanu zdrowia może ono wymagać różnego rodzaju oddziaływań:

1) realizacji obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki w formie indywidualnej, gdy dziecko leczone jest w domu, a jego stan zdrowia znacznie utrudnia lub uniemożliwia uczęszczanie do przedszkola/szkoły;
2) kształcenia w przedszkolu lub szkole specjalnej zorganizowanej w podmiocie leczniczym, gdy dziecko przebywa w tym podmiocie (np. w szpitalu, sanatorium lub uzdrowisku);
3) wykonywania zabiegów podczas pobytu w przedszkolu/szkole (np. zastrzyków) lub systematycznego podawania leków, gdy dziecko może uczęszczać do przedszkola/szkoły;
4) nagłej pomocy w sytuacji zaostrzenia objawów choroby lub wypadku.

Przedszkole, szkoła i placówka, powinny być przygotowane do zapewnienia potrzeb dziecka przewlekle chorego we wszystkich ww. sytuacjach. Do obowiązków dyrektora należy zatem taka organizacja pracy, która uwzględnia udzielanie pomocy dziecku przewlekle choremu w niezbędnym z punktu widzenia potrzeb dziecka zakresie (obejmująca zatrudnienie odpowiednio przygotowanego personelu, określenie zakresu czynności pracowników szkoły oraz przeszkolenie pracowników, jak również – w przypadku szkoły i placówki - pozyskanie, w kontakcie z właściwym oddziałem NFZ, pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania).

W istniejącym stanie prawnym jednostki systemu oświaty (m. in. przedszkola, szkoły), nie posiadają stosownych uprawnień do realizacji zadań z zakresu opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą. Odpowiedzialność za

prawidłowe leczenie dziecka spoczywa przede wszystkim na rodzicach i zespole leczącym dziecko. Wyjątek stanowią świadczenia profilaktycznej opieki zdrowotnej realizowane przez pielęgniarkę środowiska nauczania i wychowania lub higienistkę szkolną. Podstawę realizacji świadczeń zdrowotnych stanowią przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.) oraz aktów wykonawczych do ustawy:

1) rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą (Dz. U. Nr 139, poz. 1133);
2) rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (Dz. U. poz. 1248).

Świadczenia opieki zdrowotnej realizowane są:

a. przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej na podstawie deklaracji wyboru złożonej przez rodziców/ prawych opiekunów;
b. pielęgniarkę podstawowej opieki zdrowotnej – w odniesieniu do dzieci do ukończenia 5 roku życia– na podstawie deklaracji wyboru złożonej przez rodziców/ prawych opiekunów;
c. przez pielęgniarkę środowiska nauczania i wychowania lub higienistkę szkolną – w odniesieniu do dzieci uczęszczających do szkół.

Lekarz oraz pielęgniarka podstawowej opieki zdrowotnej sprawują profilaktyczną opiekę zdrowotną w miejscu określonym w umowie z Narodowym Funduszem Zdrowia o udzielaniu świadczeń zdrowotnych (w zakładzie podstawowej opieki zdrowotnej lub innym miejscu praktyki zawodowej). Pielęgniarka środowiska nauczania i wychowania czy higienistka szkolna realizuje świadczenia profilaktycznej opieki zdrowotnej w znajdującym się na terenie szkoły gabinecie profilaktyki i pomocy przedlekarskiej. Należy jednak mieć na względzie, że pielęgniarka nie jest pracownikiem szkoły, a jedynie na terenie szkoły realizuje świadczenia profilaktycznej opieki zdrowotnej na podstawie kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia.

W odniesieniu do uczniów chorych na cukrzycę, zadania pielęgniarki szkolnej obejmują: pomoc uczniom w oznaczaniu glikemii za pomocą glukometru i wstrzyknięciach insuliny, obsłudze pompy insulinowej, postępowanie w czasie hipoglikemii (łącznie z podaniem glukagonu), udostępnianie uczniom gabinetu celem dokonywania wstrzyknięć insuliny oraz edukacji w zakresie samoopieki. W opiece nad dzieckiem z cukrzycą w szkole pielęgniarka pełni wiodącą rolę, jednak warunkiem powodzenia podejmowanych działań jest ścisła współpraca pielęgniarki z rodzicami, lekarzem sprawującym opiekę zdrowotną nad dzieckiem, dyrektorem szkoły oraz nauczycielami.

Oprócz pielęgniarki, specjalistyczne zabiegi (bieżąca kontrola poziomu cukru we krwi za pomocą glukometru oraz podawanie insuliny w formie wstrzyknięć podskórnych lub wlewów przy użyciu pompy insulinowej) może wykonywać

również inna osoba - samo dziecko, rodzic, nauczyciel, pomoc nauczyciela - która odbyła specjalistyczne przeszkolenie w tym zakresie (posiadanie wykształcenia medycznego nie jest wymogiem koniecznym).

Nauczyciel i pracownicy niepedagogiczni (np. pomoc nauczyciela) wykonują obowiązki opiekuńcze podczas pobytu dziecka w przedszkolu/szkole/placówce, pełniąc jedynie rolę wspierającą proces leczenia. Ponadto, nauczyciel, tak jak każdy obywatel, jest obowiązany do udzielania pierwszej pomocy, co wynika z przepisu art. 162 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.).

W art. 20z ustawy o systemie oświaty wskazano, iż w celu zapewnienia dziecku podczas pobytu w publicznej innej formie wychowania przedszkolnego, publicznej szkole i publicznej placówce zapewniającej opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania, odpowiedniej opieki, odżywiania oraz metod opiekuńczo-wychowawczych rodzic dziecka przekazuje dyrektorowi przedszkola, szkoły lub placówki uznane przez niego za istotne dane o stanie zdrowia, stosowanej diecie i rozwoju psychofizycznym dziecka. Powyższe informacje są niezbędne do zapewnienia dzieciom właściwej opieki podczas pobytu w jednostce systemu oświaty.

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ
DEPARTAMENT ZWIĘKSZANIA SZANS EDUKACYJNYCH
al. J.Ch. Szucha 25, 00-918 Warszawa, tel. + 48 22 34 74 228, fax + 48 22 34 74 229, e-mail: dzse_men@men.gov.pl, www.men.gov.pl